

הלכות שכירות פרק ב

א. שלושה דינים האמורים בתורה בארבעה השומרים אינן אלא במטלטלין של ישראל ושל הדיוט: שנאמר "כסף או-כלים" (שמות כב, ו) "וכל-בהמה" (שמות כב, ט) יצאו קרקעות, ויצאו העבדים שהקשו לקרקעות, ויצאו השטרות שאין גופן ממון. ונאמר "כי-יתן איש אל-רעהו" (שמות כב, ו; שמות כב, ט) יצאו ההקדשות, ונכסי גויים.

ב. מכאן אמרו חכמים, העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות שומר חנם שלהן אינו נשבע, ונושא שכר או שוכר אינו משלם; ואם קנו מידו, חייב באחריותו. ותקנו חכמים שנשבעין על ההקדשות שבועת השומרים כעין של תורה, כדי שלא יזלזלו בהקדשות.

ג. יראה לי, שאם פשע השומר בעבדים וכיוצא בהן חייב לשלם, שאינו פטור בעבדים וקרקעות ושטרות אלא מדין הגנבה והאבדה והמיתה וכיוצא בהן: שאם היה שומר חנם על המטלטלין ונגנבו או אבדו, ישבע, ובעבדים וקרקעות ושטרות, פטור משובעה; וכן אם היה שומר שכר שמשלם גנבה ואבדה במטלטלין, פטור מלשלם באלו. אבל אם פשע חייב לשלם, שכל הפושע מזיק הוא, ואין הפרש בין דין המזיק קרקע, לדין המזיק מטלטלין. ודין אמת הוא זה למבינים, ובו ראוי לדון.

ד. וכן הורו רבותי, שהמוסר כרמו לשומר, בין באריסות בין בשמירת חנם, והתנה עמו שיחפור או יזמר או יאבק משלו, ופשע ולא עשה חייב, כמי שהפסיד בידים. וכן כל כיוצא בזה, שהפסיד בידים, חייב על כל פנים.

ה. המוסר לחברו דבר המחבר לקרקע לשמר, אפלו היו ענבים העומדות להבצר הרי הן כקרקע בדין השומרים.

ו. הפקיד הקדש, ואחר כך פדהו והרי הוא חלין בעת שנטלו מיד השומר, או שהשאילו חלין, ואחר כך הקדיש והוא ביד השואל, וכן גוי שהפקיד, ואחר כך נתגיר כל אלו אין בהן כל דיני השומרים: עד שתהיה תחלתן וסופן נכסי הדיוט, ונכסי ישראל.

ז. אחד האיש ואחד האשה בדין השומרים, בין שהיה הדבר השמור שלאשה, או שהיה ביד האשה. קטן שהפקיד ביד גדול או השאילו, הרי זה הגדול נשבע שבועת השומרים לקטן. הורו רבותי שאין זה נשבע בטענת הקטן, כדי שנאמר אין נשבעין על טענת קטן, שכל השומרים, שבועתן שבועת שפא היא.

ח. בדרך שתקנו משיכה בלקוחות, כך תקנו משיכה בשומרים. האומר לחברו שמר לי זה, ואמר לו הנח לפני הרי זה שומר חנם. אמר לו הנח לפניך, או הנח סתם, או שאמר לו הרי הבית לפניך אינו לא שומר חנם ולא שומר שכר, ואינו חייב שבועה כלל. אבל מחירים על מי שלקח הפקדון שלו, ולא יחזירו לבעליו. וכן כל כיוצא בזה.

ט. אחד המפקיד או המשאיל או המשכיר את חברו בעדים, או שלא בעדים דין אחד יש להן: כיון שהודה זה מפני עצמו

שְׁשֹׁמֵר לוֹ, אוֹ שֶׁשָּׂאֵל מִמֶּנּוּ הָרִי זֶה נִשְׁבַּע שְׁבוּעַת הַשּׁוֹמְרִין,
שְׂאִין אוֹמְרִים מִגּוֹ לְפָטְרוֹ מִשְׁבוּעָה אֲלֵא לְפָטְרוֹ מִלְשָׁלָם.

י. אֶפְלוּ הָיָה הַדָּבָר הַשָּׂאוֹל, אוֹ הַמְּפָקֵד, אוֹ הַמְּשַׁכֵּר שׁוּוֹה
פְּרוּטָה הָרִי זֶה הַשּׁוֹמֵר נִשְׁבַּע עָלָיו. וְאִין אֶחָד מִן הַשּׁוֹמְרִים
צָרִיךְ לְהוֹדִיָּה בְּמַקְצָת.

יא. מִתְּנָה שׁוֹמֵר חָנָם לִהְיוֹת פָּטוּר מִשְׁבוּעָה, וְהַשּׁוֹאֵל לִהְיוֹת
פָּטוּר מִלְשָׁלָם; וְכֵן מִתְּנָה בְּעַל הַפְּקָדוֹן עַל שׁוֹמֵר חָנָם אוֹ נוֹשֵׂא
שָׁכָר וְשׁוֹכֵר לִהְיוֹת חַיְבִין בְּכָל כְּשׁוֹאֵל: שֶׁכָּל תְּנָאִי שֶׁבְּמִמּוֹן אוֹ
בְּשְׁבוּעוֹת שֶׁלְּמִמּוֹן, קָיָם; וְאִין צָרִיךְ קִנְיָן, וְלֹא עֲדִים.

יב. טַעַן זֶה שֶׁהָיָה שָׁם תְּנָאִי, וְהַשּׁוֹמֵר אוֹמֵר לֹא הָיָה שָׁם תְּנָאִי
נִשְׁבַּע הַשּׁוֹמֵר שְׁבוּעַת הַשּׁוֹמְרִין, וּמַגְלִיל בָּהּ שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם
תְּנָאִי.

יג. טַעַן שֶׁהַפְּקִיד אָצְלוֹ, וְזֶה אוֹמֵר לֹא אִמְרָתִי אֲלֵא הֵנַח לְפָנֶיךָ,
וְלֹא נַעֲשִׂיתִי לוֹ שׁוֹמֵר נִשְׁבַּע הֵסֵת שְׁלֵא קִבְּלוּ אֲלֵא בְּדֶרֶךְ זֶה;
וְכוֹלִיל בְּשְׁבוּעָתוֹ שְׁלֵא שָׁלַח בּוֹ יָד, וְלֹא אֲבָדוֹ בְּיָדִים, וְלֹא בִגְרָם
שִׁגְרָם לוֹ שִׁיְהִיָּה חַיֵּב לְשָׁלָם.

יד. זֶה אוֹמֵר הַשָּׂאֵלֶתִיךָ אוֹ הַשְּׁכַרְתִּיךָ אוֹ הַפְּקָדְתִּי אָצְלֶךָ, וְהִלָּה
אוֹמֵר לֹא הָיוּ דְּבָרִים מַעֲוֹלָם, אוֹ שֶׁאִמֵּר כֵּן הָיָה אָבֵל הַחֲזִירָתִי
לָךְ וְנִסְתַּלְקָה הַשְּׁמִירָה וְלֹא נִשְׁאַרָה בִּינִינוּ תְּבִיעָה הָרִי הִנֵּתָבַע
נִשְׁבַּע הֵסֵת, וְנִפְטָר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשָׁלֹא הָיָה שָׁם שְׁטֵר.
אָבֵל אִם הַפְּקִיד אָצְלוֹ אוֹ הַשְּׁכִיר אוֹ הַשָּׂאִיל בְּשְׁטֵר, וְאִמֵּר לוֹ
הַחֲזִירָתִי לָךְ הָרִי הַשּׁוֹמֵר נִשְׁבַּע בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ: שֶׁמִּתּוֹךְ שִׁיכּוֹל
לוֹמֵר שׁוֹמֵר חָנָם נִגְנַב אוֹ אָבֵד, וְהַשּׁוֹאֵל מִתָּהּ בִּשְׁעַת מְלָאכָה
נֶאֱמָן לוֹמֵר הַחֲזִירָתִי; וְכַשֵּׁם שֶׁאִם טַעַן שְׁנֶאֱנַס, נִשְׁבַּע מִן הַתּוֹרָה
בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ כִּךְ אִם טַעַן הַחֲזִירָתִי, יִשְׁבַּע כַּעֲיֵן שְׁלֵתּוֹרָה, הוֹאִיל
וַיֵּשׁ שָׁם שְׁטֵר בְּיַד הַתּוֹבֵעַ.

טו. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהָיָה הַשּׁוֹמֵר יָכוֹל לְטַעַן וְלוֹמֵר
נֶאֱנַסוּ, וְלֹא נִצְרִיךְ אוֹתוֹ לְהִבְיָא רְאִיָּה עַל טַעֲנָתוֹ. אָבֵל אִם הָיָה
חַיֵּב לְהִבְיָא רְאִיָּה עַל טַעֲנָתוֹ, כִּמּוֹ שִׁיתְּבָאֵר אֵינוֹ נֶאֱמָן לוֹמֵר
הַחֲזִירָתִי, אֲלֵא יִשְׁבַּע בְּעַל הַשְּׁטֵר בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ שְׁלֵא הַחֲזִיר לוֹ,
וַיִּשְׁלָם.

טז. אִין לָךְ מִי שֶׁנִּשְׁבַּע מִתּוֹךְ שִׁיכּוֹל לוֹמֵר כִּךְ וְכִךְ וַיִּשְׁבַּע
בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ, אֲלֵא זֶה הַשּׁוֹמֵר בְּלִבָּד שִׁישׁ עָלָיו שְׁטֵר. אָבֵל
שֶׁאֵר כָּל הַנִּשְׁבַּעִין בְּדִין מִתּוֹךְ שִׁיכּוֹל לוֹמֵר, אֵינוֹן נִשְׁבַּעִין אֲלֵא
הֵסֵת.